

Ympäristövastuullisuus Erasmus+ KA1-liikkuvuushankkeissa: tulevaisuuden kestävyysosaajat ja hankkeen välittömät ympäristövaikutukset

Erasmus+ yleissivistävälle koulutukselle
Katariina Petäjäniemi, 30.1.2025

Erasmus+
Muuttaa elämäsi – avartaa maailmaasi.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Osallistumisohjeita

- Pyydämme sulkemaan mikrofonit ja kamerat
- Jos sinulla on kysymyksiä tai kommentteja
  - voit kirjoittaa ne chat-kenttään ja vastaamme niihin tilaisuuden lopussa tai
  - esittää tilaisuuden lopussa mikrofonin kautta

Tilaisuus tallennetaan ja tallenne on katsottavissa 2 viikkoa tilaisuuden sivulta, myöhemmin tallenteen saa pyytämällä sitä meiltä sähköpostilla: erasmus.yleissivistava@oph.fi

Tänään ohjelmassa

15.00 – 15.30

- Mitä tekemistä hankkeilla on ilmastonmuutoksen ja biodiversiteetin hupenemisen kanssa?
- Ympäristövastuullisuus Erasmus+ -ohjelmassa ja kestävyyskasvatuksen näkökulmat
- Konkreettinen ympäristövaikutusten vähentäminen KA1-liikkuvuushankkeessa
- Ympäristövastuullisempi matkustaminen eli Green Travel

15.30 – 15.50

- Opettajien kokemustarina: yläkoulun valinnaiskurssi Maata pitkin Eurooppaan
- Juha Juntunen ja Olli Suhonen, Hämeenkylässä koulu, Vantaa

15.50 – 16.00

- Kysymyksiä ja keskustelua

Ilmastonmuutoksen vaikutukset

Lämpenemisen riskit ovat sitä suuremmat, mitä enemmän ilmasto lämpenee.

Vedenpuutteesta kärsii tuplasti enemmän ihmisiä

Kaksinkertainen määrä lajeja menettää valtaosan elinympäristöstään

Jäätömien kesien määrä Pohjoisnavalla kymmenkertaistuu

+1,5 °C

+2,0 °C

Maapallon keskilämpötilan väliaikainenkin nousu yli 1,5 asteen aiheuttaa muutoksia, joista osa on pysyviä.

VÄLIAIKAISTA VAHINKOJA

Sään ääri-ilmiöt yleistyvät

Kuumuuden terveyshaitat lisääntyvät

Maatalous ja kalastus vaikeutuvat

PERUUTTAMATONTA VAHINKOJA

Koralliriuttoja tuhoutuu

Lajeja kuolee sukupuuttoon

Jäätiköt sulavat, rannikkotulvat yleistyvät

Pohjautuu IPCC:n 1,5 asteen raportin tuloksiin.
© Ilmatieteen laitos ja ympäristöministeriö, 2018. Ilmasto-opas.fi.

Pohjautuu IPCC:n 1,5 asteen raportin tuloksiin. © Ilmatieteen laitos ja ympäristöministeriö, 2018. Ilmasto-opas.fi.

Lähde:

[The Intergovernmental Panel on Climate Change \(IPCC, 2018\)](#)

Infografiikat: ilmasto-opas.fi

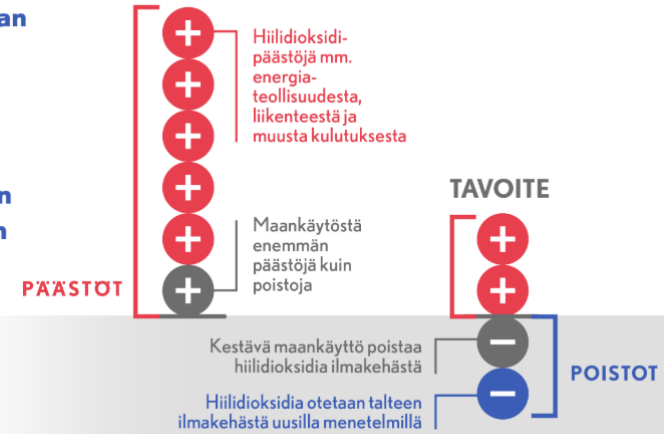

Lämpenemisen rajaaminen 1,5°C

Lähde:
The Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC, 2018)
Infografiikat: ilmasto-opas.fi

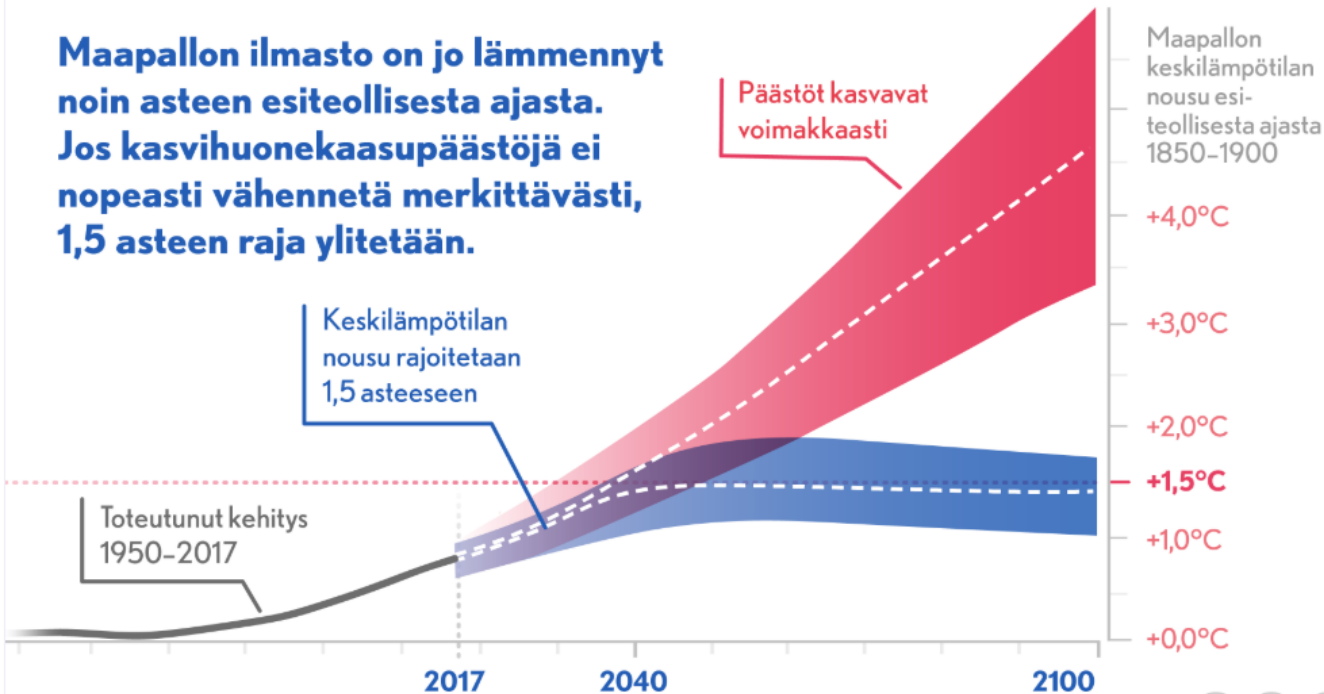
Jotta maapallon lämpeneminen voidaan rajata 1,5 asteeseen, hiilidioksidipäästöt pitää viivyttelämättä kääntää jyrkkään laskuun. Hiilidioksidin päästöjen ja poistojen tulee olla yhtä suuret vuosisadan puolivälissä.

NYKYTILANNE

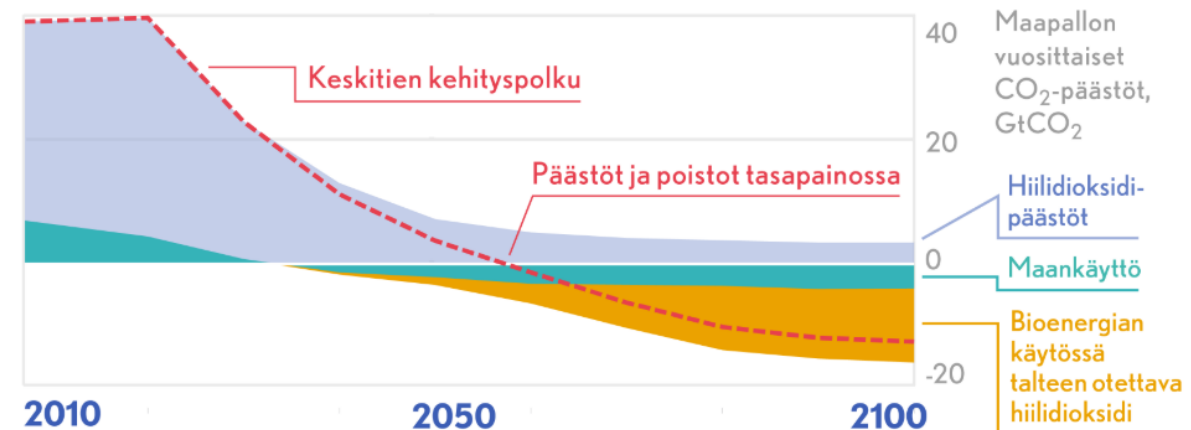
Pohjautuu IPCC:n 1,5 asteen raportin tuloksiin. © Ilmatieteen laitos ja ympäristöministeriö, 2018. Ilmasto-opas.fi.

Maapallon ilmasto on jo lämmennyt noin asteen esiteollisesta ajasta. Jos kasvihuonekaasupäästöjä ei nopeasti vähennetä merkittävästi, 1,5 asteen raja ylitetään.

Pohjautuu IPCC:n 1,5 asteen raportin tuloksiin. © Ilmatieteen laitos ja ympäristöministeriö, 2018. Ilmasto-opas.fi.

Jotta lämpeneminen voidaan rajoittaa 1,5 asteeseen, päästöjen ja poistojen tulee olla yhtä suuret vuosisadan puolivälissä. Mitä hitaammin päästöjä vähennetään, sitä enemmän hiilidioksidia pitää poistaa ilmakehästä.

GtCO₂ = miljardia tonnia hiilidioksidia

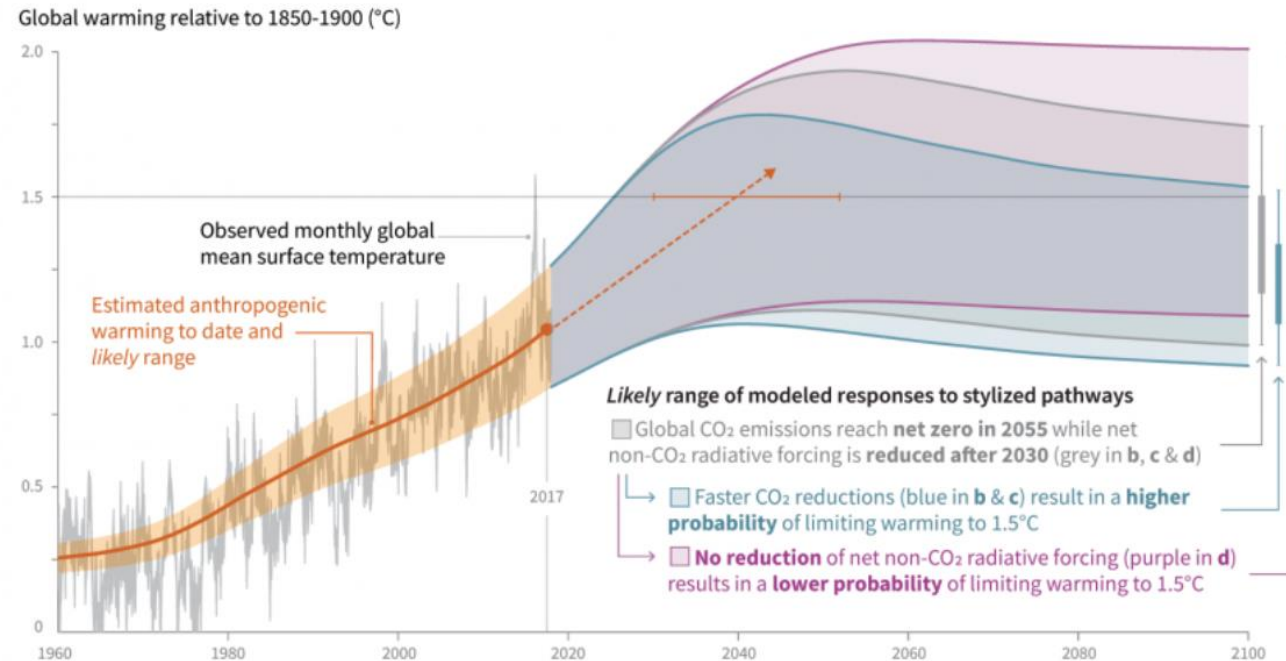
Pohjautuu IPCC:n 1,5 asteen raportin tuloksiin. © Ilmatieteen laitos ja ympäristöministeriö, 2018. Ilmasto-opas.fi.

Understanding Global Warming of 1.5°C

Lähde:
[The Intergovernmental Panel on Climate Change \(IPCC, 2018\)](#)

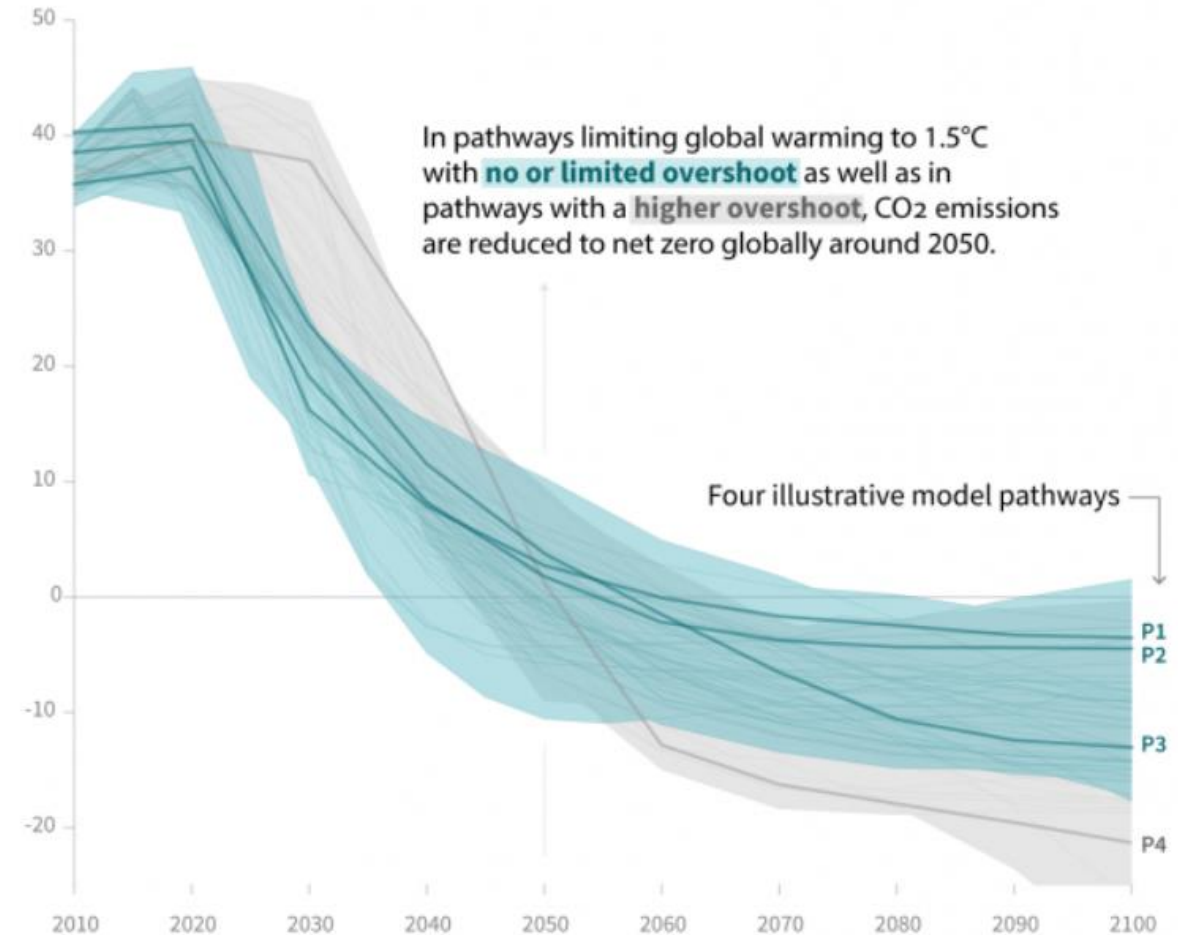
Cumulative emissions of CO₂ and future non-CO₂ radiative forcing determine the probability of limiting warming to 1.5°C

a) Observed global temperature change and modeled responses to stylized anthropogenic emission and forcing pathways

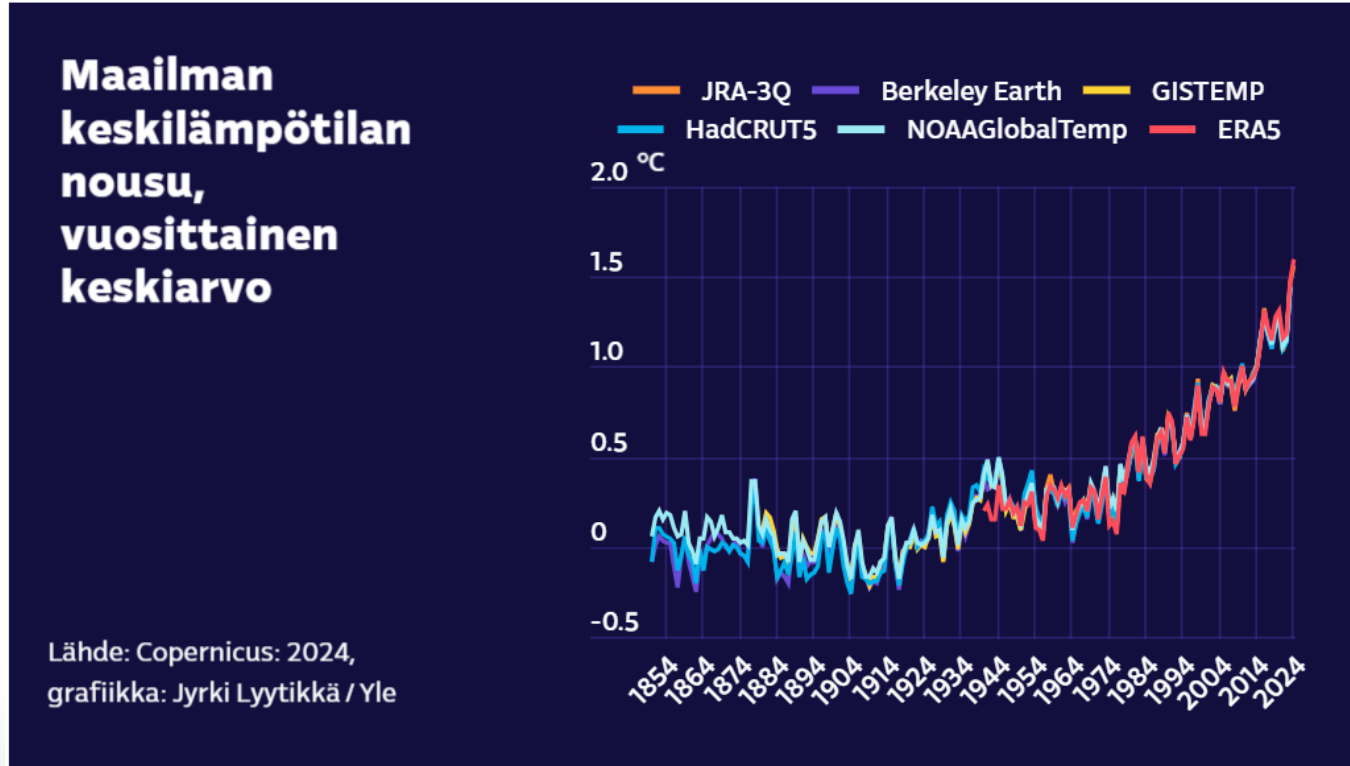

Global total net CO₂ emissions

Billion tonnes of CO₂/yr

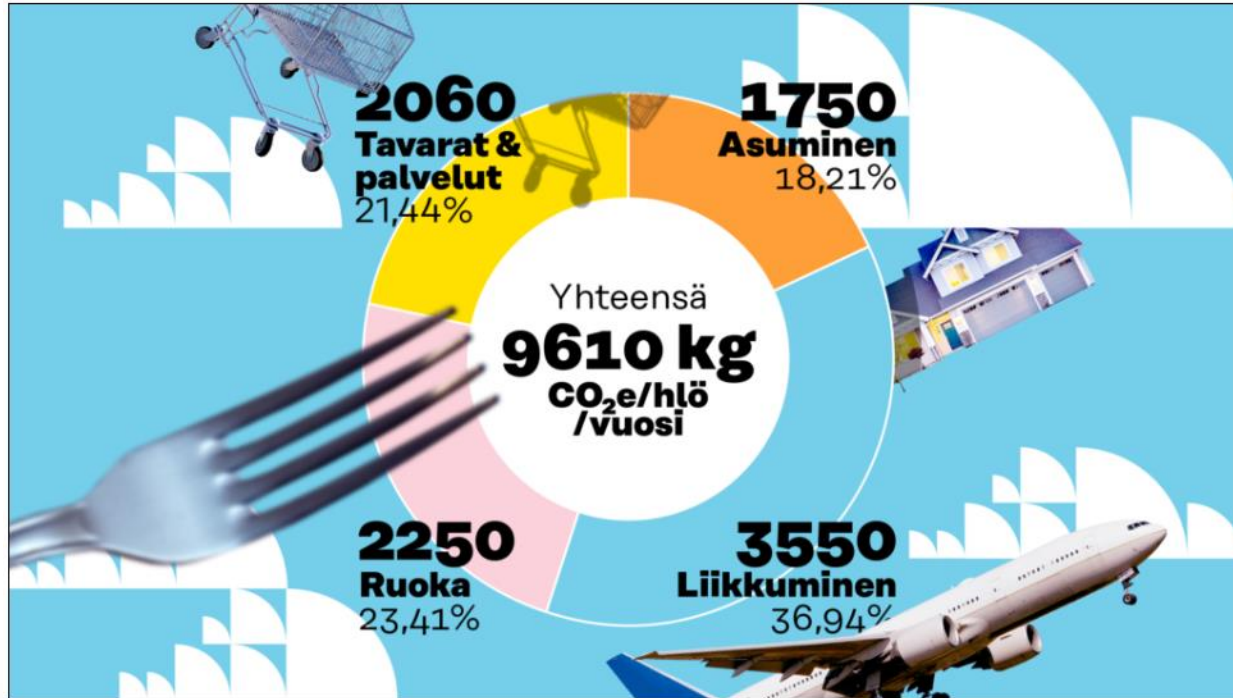

Ilmaston lämpenemisen tilanne

Lähde: [Yle 10.1.2025](#)

Ilmastokriisi ja osuutemme siinä

... **TAVOITE**
2030
2.5 tonnia

Lähde: [Keskivertosuomalaisen hiilijalanjälki \(Sitra\)](#).

Laske omat päästösi [Sitran elämäntapatestillä](#)

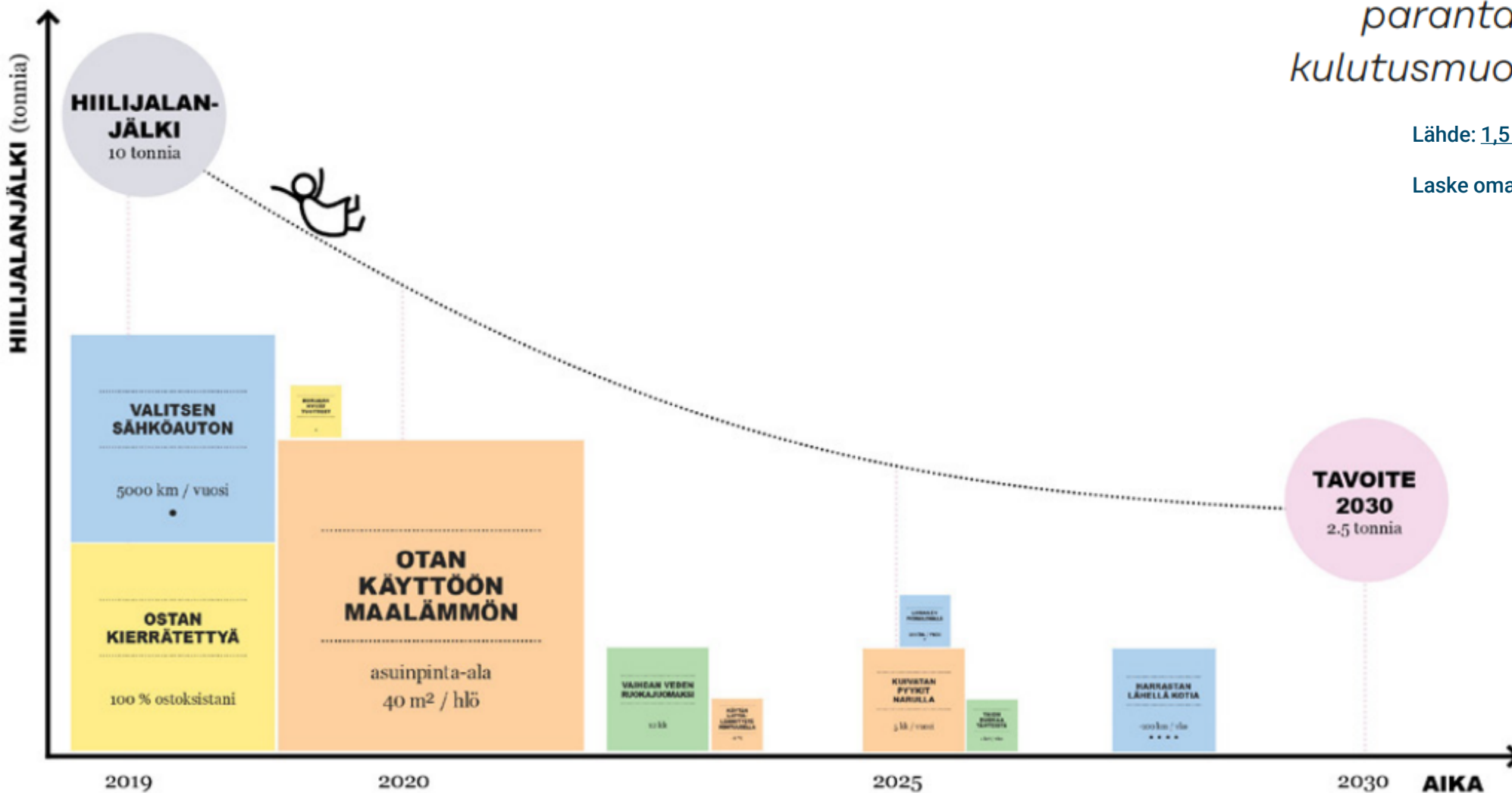
Kuva 17.
1,5 asteen
elämäntapojen
palapeli

Seuraavassa vaiheessa pelaajat sijoittavat valitsemansa vähähiiliset elämäntapavaihtoehdot aikajanalle, joka ulottuu nykyhetkestä vuoteen 2030 asti.

Kolme keskeistä lähestymistapaa hiilijalanjäljen pienentämiseen ovat kulutuksen määrällinen vähentäminen, tehokkuuden parantaminen ja kulutusmuodon muutos.

Lähde: [1,5 asteen elämäntavat -selvitys \(Sitra\)](#).

Laske omat päästösi [Sitran elämäntapatestillä](#)

Biodiversiteetikato

Uhanalaisten lajien määrä kasvanut

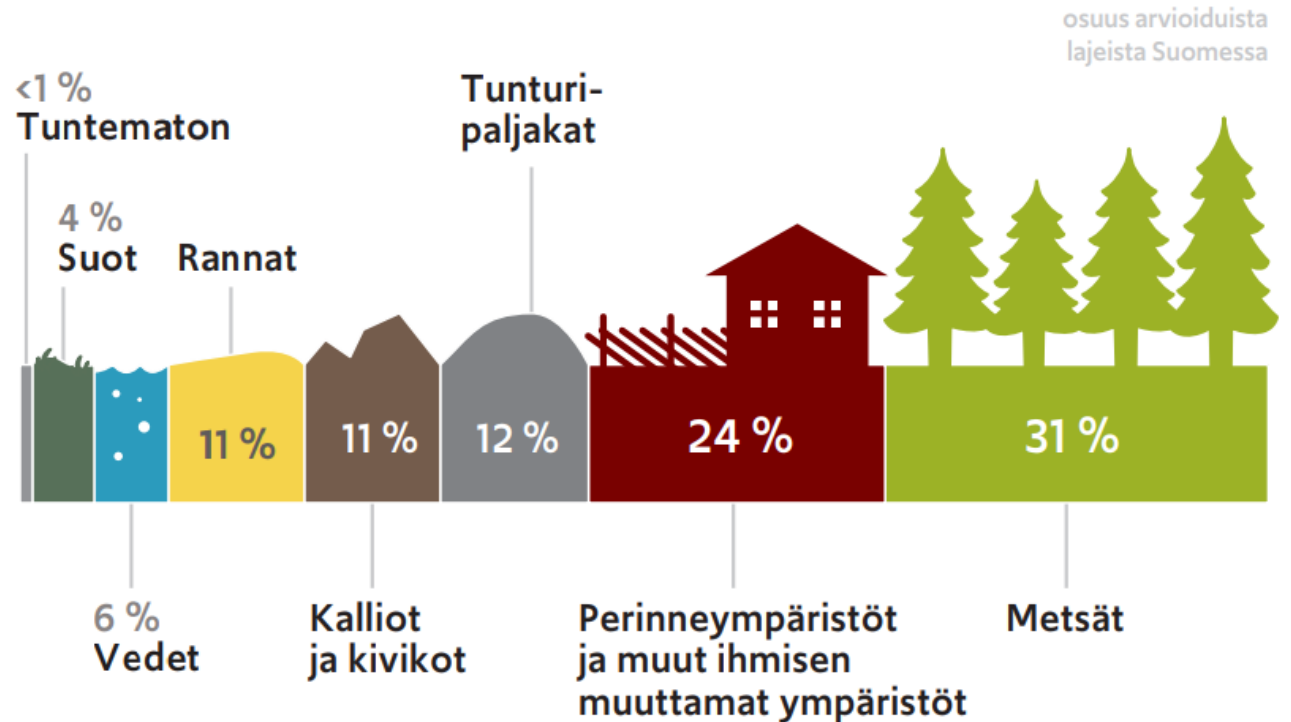
Maamme lajiston uhanalaistuminen jatkuu edelleen. Sekä vuonna 2010 että 2019 arvioituista lajeista tilanne on parantunut 263 ja huonontunut 461 lajilla. Merkittävin syy uhanalaistumiseen on lajien elinympäristöjen väheneminen ja laadullinen heikkeneminen. Suomesta tiedetään hävinneen 312 lajia.

Vuonna 2019

22 418 arvioitua lajia | **11,9 %** uhanalaisia | **~70 %** elinvoimaisia

Uhanalaisia lajeja elää eniten metsissä ja perinneympäristöissä. Ilmastomuutos uhkaa erityisesti tunturilajeja

Lähde: [Suomen lajisto jatkaa uhanalaistumista \(Ympäristöministeriö, Syke, Metsähallitus, Luomus\)](#)

Opetussuunnitelman perusteet POPS2014

Kestävä kehitys on esillä Perusopetuksen opetussuunnitelman valtakunnallisissa perusteissa sekä yhteisessä että ainekohtaisessa osassa.

Arvoperusta:

”Ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämän ymmärtäminen on keskeistä ihmisenä kasvussa. Perusopetuksessa tunnistetaan kestävän kehityksen ja ekososiaalisen sivistyksen **välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävän elämäntavan omaksumiseen**”.

Opetussuunnitelman perusteet → paikallinen opetussuunnitelma

Lukion opetussuunnitelma LOPS2019

Arvoperusta:

”Lukio-opetuksessa ymmärretään kestäväen elämäntavan **välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa** ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle.”

”Opiskelija ymmärtää **oman toimintansa ja globaalin vastuun** merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa **vastuulliseen toimijuuteen** sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestäväen kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.”

EU:n neuvoston suositus vihreää siirtymää ja kestäväää kehitystä koskevasta oppimisesta

- jäsenmaita kehoitetaan edistämään ja tukemaan politiikkoja ja ohjelmia, jotka koskevat vihreää siirtymää ja kestäväää kehitystä edistävää oppimista (EU:n neuvosto, 2022)
- erityistä huomiota pitäisi kiinnittää ekologiseen kestävyyteen, vaikka kaikki kestävyyden osa-alueet kietoutuvatkin yhteen
- kaikilla koulutusasteilla tulisi saada laadukasta, tasapuolista ja osallistavaa koulutusta kestävyydestä, ilmastonmuutoksesta, ympäristönsuojelusta ja luonnon monimuotoisuudesta
- vihreää siirtymää ja kestäväää kehitystä koskeva oppiminen tulisi asettaa yhdeksi koulutuspolitiikan ja -ohjelmien prioriteettialoista
- eurooppalainen kestävään kehityksen osaamiskehys GreenComp mainitaan hyödynnettävänä resurssina
- lujitetaan edelleen Erasmus+ -ohjelman ja Euroopan solidaarisuusjoukkoja koskevan ohjelman vihreää ulottuvuutta

Lähde:

[EUR-Lex](#) ja [EU-neuvoston tiedote](#)

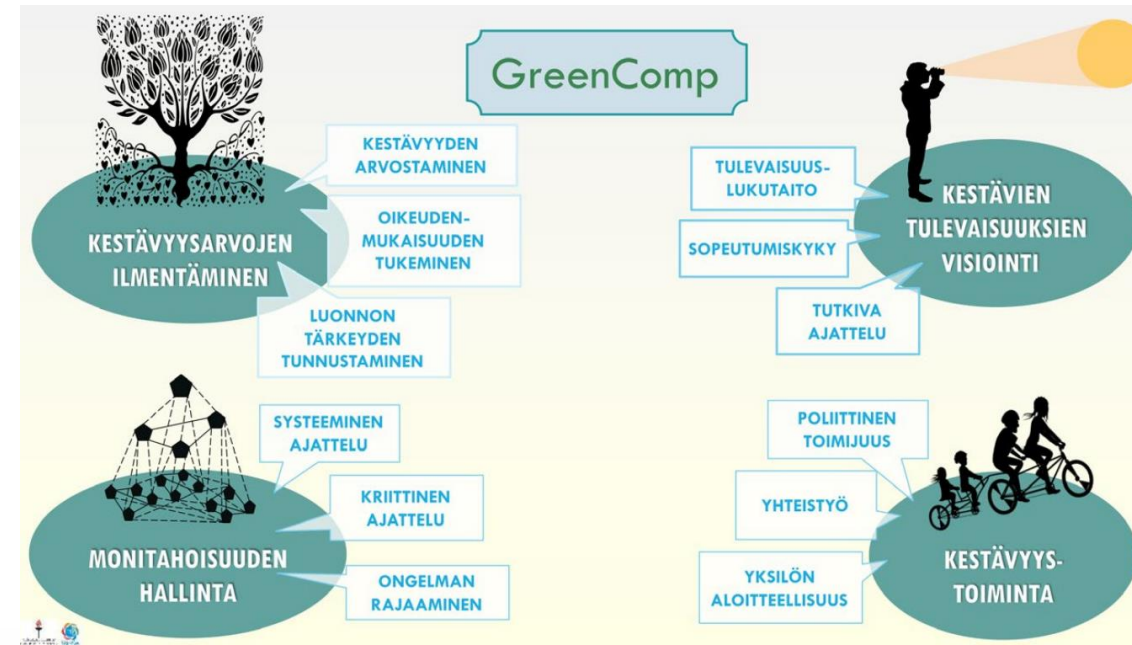
Vihreän siirtymän osaamis- ja koulutustarpeet

- VISIOS-hankkeen päätavoite oli tutkia ja kuvata laajasti vihreän siirtymän luomia osaamis- ja koulutustarpeita suomalaiselle yhteiskunnalle ja työelämälle
- Vaikka vihreässä siirtymässä keskeistä on muutos tavoissa käyttää raaka-aineita, energiaa ja tuottaa perushyödykkeitä, nojaa muutos silti osaamiseen: ilmastonmuutos, luonnon köyhtyminen ja muut ympäristöhaasteet kytkeytyvät moninaiseen joukkoon luonnon, talouden ja ihmisten **käyttäytymisen ilmiöitä**, joiden ymmärtäminen on kriittisen tärkeää. Lisäksi siirtymä ja sen hallinta itsessään edellyttää **kykyä ajatella vaihtoehtoisia tapoja** toteuttaa prosesseja ja ratkaisuja sekä **(kykyä) keskustella ja neuvotella** siitä, kuinka siirtymä voidaan toteuttaa.
- Vihreän siirtymän läpiviemiseksi tarvitaan myös merkittävä määrä taitoja, joita voisi luonnehtia **tulevaisuuden kansalaistaidoiksi ja perusosaamiseksi**. Ne heijastuvat paitsi työmarkkinoihin myös kuluttamiseen ja kansalaisten kykyyn vaikuttaa eri tavoin.
- Vihreässä siirtymässä ei ole kyse vain teknisistä muutoksista ja tietyistä tiedoista ja taidoista. Vihreä siirtymä ei voi onnistua ilman laajempaa ajattelutapojen ja asenteiden muutosta kohti kestävyttä.
- On oleellista, että jo peruskoulutuksessa opitaan esimerkiksi perustiedot ilmastonmuutoksesta ilmiönä sekä yleisestikin **ymmärretään ekologisen kestävyiden merkitys** yhteiskunnallisen ja taloudellisen kestävyiden **perustana**.
- Selvää on, että vihreän siirtymän aiheuttamat muutokset tulevat vaikuttamaan suureen joukkoon työtehtäviä. Näin ollen on tärkeää huolehtia jo nyt siitä, että kaikille alkaa kumuloitua **kestävyysosaamisen ”perustaitoja”**. Näiden taitojen päälle voidaan rakentaa ajan mukana muuttuvassa toimintaympäristössä kulloisenkin tiedon mukaista spesifimpää alakohtaista osaamista
- Kestävyysosaamisen kehitys on nyt vastaavassa tilanteessa kuin tietoteknisen osaamisen kehitys muutamalla viime vuosikymmenellä: kaikkien on hallittava tietyt perusasiat, monessa tehtävässä on otettava haltuun tiettyjä erikoistaitoja, lisäksi tarvitaan yhä enemmän myös aiheeseen varta varten koulutettuja osaajia. **Siksi on tärkeää, että kestävyysosaamiseen liittyviä perustaitoja vahvistetaan läpi koulutuspolun ja kestävyysosaamisen kumuloitumiseen koulutusasteelta toiselle kiinnitetään huomiota ...**
- Yhteenvetäen selvityksen pohjalta voidaan esittää kaksi pääsuositusta:
  1. Suunnataan vihreään siirtymän osaamistarpeen panostukset lähivuosina voimakkaasti jatkuvaan oppimiseen ja täydennyskoulutukseen sekä sen kykyyn tavoittaa erilaisia ihmis- ja ammattiryhmiä.
  2. Luodaan kaikki koulutusasteet kattava vihreän siirtymän oppimissuunnitelma, jonka ansiosta oppijan vihreän siirtymän tiedollinen ja taidollinen pohja kehittyä läpi koulutuspolun.

Lähde: Vihreän siirtymän osaamis- ja koulutustarpeet VISIOS

Kestävyydosaamisen perustaidot ja GreenComp

- Julkaisu: GreenComp, Kestävää kehitystä koskeva eurooppalainen osaamiskehys
- kuvaus kestävän kehityksen edellyttämästä osaamisesta, jollaista Euroopassa nähdään tarvittavan vihreän siirtymän toteuttamiseksi
- Kestävyydosaamisen nähdään rakentuvan tiedoista, taidoista ja asenteista, joita kestävä elämäntapa edellyttää. GreenComp on suunniteltu kestävydosaamisen kehittämisen perustaksi kaikessa koulutuksessa.
- GreenComp tunnistaa, että kestävydosaaminen vaatii arvojen sisäistämistä, ongelman monimutkaisuuden hyväksymistä, kykyä kuvitella kestävä tulevaisuus ja toimintaa kestävyden edistämiseksi.
- Osaaminen ymmärretään kokonaisvaltaisesti siten, että siinä yhdistyy tiedollisia, tunnepitoisia ja motivaatioon liittyviä piirteitä. Ennen kaikkea **osaaminen on kytköksissä toimijuuteen ja toimintaan**. Toimijuudella usein viitataan yksilön tai yhteisön kykyyn toimia ja vaikuttaa omaan toimintaansa ja ympäröiviin rakenteisiin. Toimijuuden kokemus on siten keskeinen jatkuvan oppimisen mahdollistamisessa.

Lähde: Vihreän siirtymän osaamis- ja koulutustarpeet VISIOS

Kestävyysosaaminen kouluihin, opetussuunnitelmiin ja opetukseen

- Esimerkkejä toteutuksesta ja materiaaleja:
  - Varhaiskasvatus: Helsingin kaupungin Kestävän kehityksen Kettu-malli
  - Perusopetus: Vantaan kaupungin perusopetus Kestävän tulevaisuuden osaamistavoitteet
  - Varhaiskasvatus, perusopetus, 2. aste: Oulun kaupungin Kestävän tulevaisuuden opinvirta, sekä mm. Lukioiden kestävyystiekartasto, Koulun hiililaskuri, Käsikirja
- Opetushallituksen Kestävän kehityksen opas: tietoa ja tukea kestävyiden eri ulottuvuuksista ja niiden saavuttamisesta
- Sitran Tulevaisuusaineistoja opettajille ja kasvattajille sekä Kiertotalousopetuksen materiaaleja
- Oppilaitosten kestävä kehityksen sertifiointi, OKKA-säätiö

Educasta kerättyä materiaalia opettajille

- [Mappa.fi](#): Kestävyyssosaamisen työkaluja opetukseen, kasvatukseen ja nuorisotyöhön, Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry
- Ympäristökoulu Polku: [polkuedu.fi](#)
- [Opeta & opi metsässä](#), Suomen Metsäyhdistys
- [Eläinten maailma, SEYn opas opettajille](#)
- Varhaiskasvatukselle [Pellon elämää –oppimateriaali](#) ruokakasvatukseen

Hyvät materiaalivinkit jakoon! Ilmianna käyttämiäsi materiaaleja --> Katariinalle

Kestävyysskriisi ja kansainvälinen yhteistyö

- Oman ympäristön tunteminen, arvostaminen ja suojeleminen tärkeää – ymmärrys kytkeytymisestä globaaliin luontojärjestelmään
- Globaali kestävyyskriisi ratkaistavissa vain kv-yhteistyöllä – kansainvälisyystaidot
- Kv-hankkeilla voidaan kehittää yksilön monia tärkeitä avaintaitoja
  - sitkeys, uteliaisuus, kielitaito, kyky hahmottaa maailmaa monipuolisesti ja työskennellä erilaisten ihmisten kanssa, aktiivisen toimijuuden kokemus, jne.
- Hankkeilla uudenlaisia näkökulmia ja ideoita opetuksen kestävyyskasvatuksen sekä organisaatioiden kestävämpien toimintatapojen kehittämiseen
  - esim. Erasmus+ -ohjelmasta rahoitus eli työväline näiden uudistusten kokeilemiseen ja vakiinnuttamiseen
- Hyvin suunniteltuna ja toteutettuna edesauttavat globaalin ympäristökriisin ratkaisujen etsimisessä ja edistämisessä
- Ei päälle liimattua - yhteneväistä opetussuunnitelmien tavoitteisiin

MUTTA: Miten torjua toiminnan aiheuttamat välittömät negatiiviset ympäristövaikutukset?

"The greatest threat to our planet is the belief that someone else will save it."

Robert Swan

Ympäristövastuullisuuden kirjaukset Erasmus+ -ohjelmassa

Erasmus+ ohjelmaopas:

- Erasmus+ -ohjelman avulla pystytään ratkaisevalla tavalla kehittämään ilmastonmuutokseen liittyviä **tietoja, taitoja ja asenteita**
- **vihreää siirtymää edistävän oppimisen** on oltava ensisijainen tavoite koulutuspolitiikassa ja -ohjelmissa
- tuetaan innovatiivisten käytäntöjen hyödyntämistä, jotta **oppijoista, henkilöstöstä ja nuorisotyöntekijöistä voidaan tehdä todellisia muutosta edistäviä toimijoita** (esimerkiksi luonnonvarojen säästäminen, energiankulutuksen ja jätteiden vähentäminen, hiilijalanjäljen pienentäminen ja kestävien ruoka- ja liikkuvuusvaihtoehtojen valitseminen)
- Koska Erasmus+ -ohjelmassa keskeistä on **liikkuvuus**, siinä olisi myös pyrittävä **hiilineutraaliuteen edistämällä kestäviä liikennemuotoja ja ympäristön kannalta vastuullisempaa käyttäytymistä.**
- organisaatioiden ja osallistujien olisi pyrittävä sisällyttämään **vihreät käytännöt kaikkiin hankkeisiin toimintaa suunnitellessaan.** Tämä kannustaa keskustelemaan ja oppimaan ympäristöasioista, pohtimaan paikallisia toimia ja löytämään vihreämpiä tapoja toteuttaa toimintaa.

[Ohjelmaopas: Erasmus+ -ohjelman painopisteet](#)

[Lisätietoa: Erasmus+ Ympäristövastuullisuus](#)

Ympäristövastuullisuuden kirjaukset KA1-hankkeissa

Ohjelmaopas: Yleissivistävän koulutuksen oppilaiden ja henkilöstön liikkuvuus

- Ohjelmasta tukea saavien organisaatioiden on Erasmus+ -laatustandardien mukaisesti edistettävä ekologisesti kestävää ja vastuullista toimintaa osallistujiensa keskuudessa ja lisättävä tietoisuutta liikkuvuustoiminnan ympäristöjalanjälkeä pienentävien tai korvaavien toimien merkityksestä. Nämä periaatteet olisi otettava huomioon ohjelman **kaiken toiminnan valmistelussa ja toteutuksessa** etenkin käyttämällä ohjelmasta tarjottavaa **erityistä tukea kestävien matkustustapojen edistämiseksi**. Koulutusta tarjoavien organisaatioiden olisi sisällytettävä nämä periaatteet osaksi päivittäistä työtään, ja niiden olisi **aktiivisesti edistettävä ajattelutavan ja käyttäytymisen muutosta** oppijoidensa ja henkilöstönsä keskuudessa.

Erasmus+ -laatuvaatimukset/-standardit

- Edunsaajaorganisaatioiden on edistettävä osallistujien ympäristön kannalta kestävää ja vastuullista käyttäytymistä. Edunsaajaorganisaatioiden olisi hyödynnettävä mahdollisimman tehokkaasti ohjelmasta saatavaa rahoitusta kestävien matkustustapojen tukemiseen.
- Valmiuksien kehittäminen: edunsaajaorganisaatioiden olisi käytettävä ohjelman varoja (ja erityisesti organisointitukea) tavalla, joka lisää asteittain niiden valmiuksia työskennellä kansainvälisesti kestävällä (sustainability) ja pitkäaikaisella pohjalla. Liikkuvuusconsortiossa kaikkien organisaatioiden olisi hyödyttävä tästä vastaavalla tavalla.

Kestävyysosaamisen edistäminen hankkeen tavoitteena

- Kompetenssit – osaamiset, jotka mahdollistavat kestävän elämäntavan
  - Ota avuksi GreenComp, kestävän kehityksen osaamiskehys
  - Esim. kestävyyskasvatus-/ ympäristökasvatussuunnitelman, tms. laatiminen / toimeenpano
- Oman organisaation kestävät käytännöt
  - ympäristövastuullisen toimintakulttuurin kehittäminen
  - ”ympäristövastuullisuusstrategian” laatiminen / toimeenpano (sis. organisaation omien ympäristövaikutusten vähentäminen, esim. toimitilojen energiaratkaisut, kasvisruoan tarjoamisen edistäminen, kierrätysratkaisut, työmatkat, jne.)
- Linkitys koulutuksen järjestäjän strategioihin, opetussuunnitelmiin, jne.

Webinaari: Kohti vihreää siirtymää – Erasmus+ -ohjelman mahdollisuudet ympäristövastuullisuuden edistämässä - kts. [tallenne ja materiaalit](#)

- Helena Suomelan esitys kestävyyskasvatuksesta ja -osaamisesta kohdasta 1:20:00 eteenpäin

Hanke-esimerkkejä

Munkkiniemen yhteiskoulun KA122-SCH lyhytkestoinen liikkuvuushanke: “Munkka goes green – kohti vihreämpiä valintoja”

Hankkeen tavoitteena oli tuoda tekstiiliteollisuuden tuottamiseen ja kuluttamiseen liittyviä kestävyysnäkökulmia sekä oppilaiden että opettajien tietoisuuteen ja näin pyrkiä vaikuttamaan heidän kulutusvalintoihinsa vastuullisuus- ja kestävyystietoisuuden kautta.

Hankkeeseen osallistui 8. ja 9. luokkien oppilaita, jotka ennen Espanjaan ja Italiaan suuntautuvia ryhmäliikkuvuusjaksoja osallistuivat mm. kierrätyskuituja ja –materiaaleja käsitteleviin työpajoihin, jotka järjestettiin yhteistyössä Aalto-yliopiston kanssa.

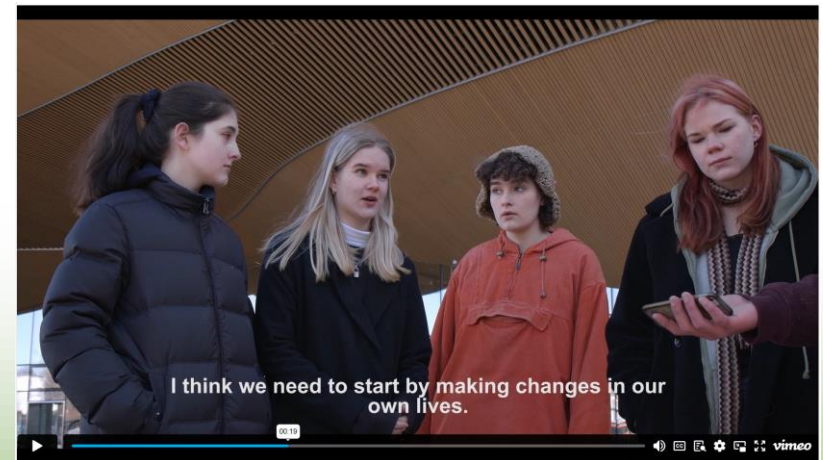
Varsinaisten oppimiseen liittyvien liikkuvuusjaksojen aikana oppilaat tutustuivat mm. mikromuovin vaikutuksiin ympäristössä ja vesistöissä yhdessä kohdekoulujen oppilaiden kanssa.

Materiaalit verkossa: [Erasmus+ Munkka Goes Green](#)

Kallion lukiossa on toteutettu Erasmus+ - hankerahoituksella (sekä KA1 että KA2) digitaalisuutta, ympäristövastuullisuutta, monimuotoisuutta ja aktiivista toimijuutta yhdistelevää oppimista.

Akkreditoidussa liikkuvuushankkeessa KA121-SCH on toteutettu maata pitkin matkustamista (green travel).

Katso myös [KA2-yhteistyöhankkeen verkkosivut](#) sekä alla oleva hankkeessa tuotetun videon traileri

Ympäristövastuullisuus hankkeen toteutuksessa: konkreettiset paikat ympäristövaikutusten vähentämiseen

Ohjelmaopas: kestävät liikennemuodot, luonnonvarojen säästäminen, energiankulutuksen ja jätteiden vähentäminen, hiilijalanjäljen pienentäminen ja kestävien ruokavaihtoehtojen valitseminen

1. Matkusta viisaasti ja vihreästi

- Matkusta maata pitkin aina kun mahdollista. Jos lennät, ota suora lento ilman välilaskuja. Jatkolentojen sijaan jatka matkaa junalla tai bussilla.

2. Vähennä päästöjä myös ulkomailla ollessasi

- Majoituspaikan sijainti siten, että liikkuminen kohteessa kävellen tai julkisilla. Kierrätys.

3. Tee tapaamisista ja tapahtumista vihreämpiä pienillä valinnoilla

- Harkitse lyhyiden tapaamisten hyöty-päästö-suhdetta. Tapaamispaikka helposti julkisilla liikennevälineillä saavutettavissa olevalla sijainnilla. Kestävät valinnat ruokatarjoiluissa. Vältä jakotavaroita.

4. Hanki harkiten! Reduce, Reuse, Recycle eli vähennä, käytä uudelleen, kierrätä!

- Aina ensisijaisesti vähennä: kun hankit tavaraa, mieti ensin, onko hankinta ehdottoman tarpeellinen ja välttämätön. Jos todetaan tarpeelliseksi, huomioi käyttöikä ja valmistusmateriaalin loppukierrätettävyyden. Kysyntä luo tarjontaa – sekä kestävää että kestämatöntä.

5. Huomioi kestävät valinnat ruokatarjoiluissa

- Kasvisruoka, ruokahävikki, ei kertakäyttömateriaaleja tarjoiluissa. Ilmastoystävällisempi ruoka on hieno mahdollisuus tutustua paikalliseen ruokakulttuuriin. Kansainvälisessä yhteistyössä paikallisuus merkitsee hyvin erilaisia ratkaisuja riippuen maasta.

6. Pienennä digipäästöjä

- Osta laite harkiten ja käytä sitä mahdollisimman pitkään. Muista huolto ja korjaus. Uusiokäyttö ja kierrätys. Pidä etäkokouksissa kamera päällä vain puhuessasi. Tallenna vain tarpeellinen. Sammuta laitteet, kun et niitä tarvitse. Ruutu aika. Kiinteä laajakaista.

Miten suunnittelet ja toteutat ympäristövastuullisen kansainvälisen ha...

 OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Miten suunnittelet ja toteutat ympäristövastuullisen kansainvälisen hankkeen?

0:21 / 17:44

YouTube

Video YouTubessa: https://youtu.be/c69d1DE8F_4

Maata pitkin matkustaminen vähentää matkustamisen välittömiä ilmasto- ja ympäristövaikutuksia

Esimerkkejä matkustamisen päästöjen vähentämisestä
(laskelmat Stefan Baumeister, Jyväskylän yliopisto, kts. [tarkat laskelmat täältä](#))

“In order to keep global warming below 2 degrees Celsius each of us has to limit our carbon footprint to 2300 kg of CO2 per year, of which only 25% can be allocated for mobility (575 kg).”

Jyväskylä - Berliini	Kesto	Päästöt / suunta
Juna Helsinkiin - lento Helsingistä Berliiniin	7 h 8 min	413.2 kg CO2-eq
Juna Turkuun - laiva Tukholmaan - juna Berliiniin	31 h 8 min	240.4 kg CO2-eq (-42%)
Jyväskylä - Rooma	Kesto	Päästöt / suunta
Juna - lento Helsingistä Roomaan	9 h 20 min	813.5 kg CO2-eq
Juna - lento Helsingistä Berliiniin - juna Roomaan	27 h 13 min	463.3 kg CO2-eq (-43%)

Webinaari: Kohti vihreää siirtymää – Erasmus+ -ohjelman mahdollisuudet ympäristövastuullisuuden edistämässä – kts. [tallenne ja esitysmateriaalit](#)

- Stefan Baumeisterin esitys matkustamisen päästöistä kohdasta 55:00 eteenpäin

Ympäristövastuullisempi matkustaminen eli Green Travel

- Matkustus junalla, linja-autolla, polkupyörällä ja kimppakyydillä
- Matka on vihreä kun:
  1. Meno-paluumatka maata pitkin
  2. Kilometrimääräisesti enin osa matkasta maata pitkin
- Laiva ei ole vihreä kulkuväline, mutta sitä voi käyttää osana em. vihreitä matkoja.
- Matkatuki: korotettu vihreän matkustamisen tuki → → →
- Yksilötuki: toteutuneiden matkapäivien mukaan
  - Max. 3 päivää/suunta maata pitkin matkustaessa
  - Max. 1 päivä/suunta lentäen

Matkan pituus	Vihreä matkustaminen	Muu kuin vihreä matkustaminen
10-99 km	56 euroa	28 euroa
100-499 km	285 euroa	211 euroa
500-1999 km	417 euroa	309 euroa
2 000-2 999 km	535 euroa	395 euroa
3000-3999 km	785 euroa	580 euroa
4000-7999 km	1180 euroa	1180 euroa
≥ 8 000 km	1735 euroa	1735 euroa
Lisäksi yksilötuki matkustuspäiviltä	Max. 6 matkustuspäivää	Max. 2 matkustuspäivää

Vihreä matkustaminen kestävyyskasvatuksen välineenä

- Ilmastokriisi ja lentomatkustamisesta aiheutuvat päästöt luovat ristiriidan, jossa usein toimimme toisin kuin opetamme. Valitsemalla matkustaa maata pitkin vähäpäästöisemmin, osoitamme sen olevan mahdollista ja muistamme oman vastuamme päästöjen aiheuttajina.
- Parhaimmillaan maata pitkin matkustaminen auttaa opettamaan kestävyteen liittyviä arvoja ja asenteita, jotka auttavat vähentämään matkustamisen ilmastopäästöjä myös tulevaisuudessa. Matkan aikana on myös aikaa ja mahdollisuus esim. paneutua ikkunasta näkyvien maiden ja maisemien kestävyyskysymyksiin.

Ympäristövastuullisuus ja KA122-SCH-hakemus

- Lyhytkestoisten liikkuvuushankkeiden KA122-SCH seuraava rahoitushaku päättyy 19.2.2025 klo 13 Suomen aikaa
  - [Lisätietoa ja hakuohjeet](#)
  - [Hakuinfot ja niiden tallenteet](#)
- Muista vaikuttavuusketju: hankkeen suunnittelu lähtee tarpeista ja muutostavoitteista. Tutustu: [Erasmus+ -vaikuttavuustyökalu](#) ja [Erasmus+ -vaikuttavuuskäsikirja \(UUSI!\)](#)
- Huomioi ympäristövastuullisuus hakemuksessa hankkeellenne sopivalla tavalla
  - ympäristövastuullisuus hankkeen tavoitteena JA hankkeen toteutuksessa TAI
  - ympäristövastuullisuus hankkeen toteutuksessa
- Liikkuvuuksien tulee aktiivisesti edistää paitsi ympäristön kestäväää kehitystä, myös osallisuutta ja moninaisuutta sekä tieto- ja viestintäteknologista osaamista (E+ painopisteet)
- Muista hakea lisätukea vihreään liikkuvuuteen!
  - **Korotettu matkatuki:** rasti ruutuun kohdassa ”Sustainable means of transport (green travel).
  - **Yksilötuki matkustuspäiviltä:** max. 3 päivää/suunta maata pitkin matkustaessa, max. 1 päivä/suunta lentäen
- Kts. [Hakuohje](#)

Ympäristövastuullisuus ja KA121-SCH-hakemus

- Akkreditoitujen organisaatioiden ja konsortioiden seuraava rahoitushaku KA121-SCH päättyy 19.2.2025 klo 13 Suomen aikaa
  - [Lisätietoa ja hakuohjeet](#)
  - [Hakuinfot ja niiden tallenteet](#)
- Pidä mielessä akkreditoinnin Erasmus-suunnitelma
- Akkreditoinnin tavoitteista riippumatta ympäristövastuullisuus huomioitava toteutuksessa, huomioi erityisesti Erasmus-laatuvaatimukset
- KA121-SCH-hakulomake: Muista hakea lisätukea vihreään liikkuvuuteen!
  - **Korotettu matkatuki:** ilmoita vihreästi liikkuvien henkilöiden määrä kohdassa "Number of persons using sustainable means of transport (green travel)".
  - **Yksilötuki matkustuspäiviltä:** max. 3 päivää/suunta maata pitkin matkustaessa, max. 1 päivä/suunta lentäen. Muista ilmoittaa oikein kohdassa "Total duration (in days)" TAI "Average duration (in days)"
- Ympäristövastuullisuuden toimenpiteitä seurataan rahoituskausien (KA121-SCH) loppuraportoinnin sekä akkreditoinnin (KA120-SCH) väli- ja loppuraportoinnin yhteydessä
- Kts. [Hakuohje](#)

Erityiskysymyksiä

- Kompensaatio?
- Kauas matkustamisen lisäarvo?
- Liikkuvuusjakson tulokset, vaikutukset ja vaikuttavuus: kuinka monta opea samalle kurssimatkalle?

UUSI: Vihreän matkustamisen vakuus -lomake

- Lataa lomake [tästä linkistä](#)
- Tarkemmat ohjeet vähäpäästöisen matkan määrittämiseen
- Täytetään jokaisesta yksilö- tai oppilaiden ryhmäliikkuvuudesta, jossa vihreän matkustamisen tukea raportoitu

Linkkejä ja vinkkejä

- Kohti vihreää siirtymää - Erasmus+ -ohjelman mahdollisuudet ympäristövastuullisuuden edistämässä – webinaari (11.10.2022): [tallenne ja materiaalit](#)
- [Laaja-alainen osaaminen 2030-luvulla, OPH:n selvitys](#)
- [Kestävyyssloikka – vaikuttavien ratkaisujen tietopankki](#)
- [Hiilineutraalisuomi.fi: toimintamalleja asukasyhteistyöhön](#)
- [Kestävän kehityksen globaali toimintaohjelma Agenda 2030](#)

Kiitos!

Erasmus+ yleissivistävälle koulutukselle

Erasmus+
Muuttaa elämäsi – avartaa maailmaasi.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN